

SECTION 11. TOPICAL ISSUES OF JURIDICAL SCIENCE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-37>

CONTROL SUBJECTS IN THE JUDICIARY: ADMINISTRATIVE LAW ASPECT

СУБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Kutelvas T. Ye.

*External Postgraduate Student
at the Department of Constitutional
and Administrative Law,
Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Кутельвас Т. Є.

*здобувач кафедри конституційного
та адміністративного права
Запорізького національного
університету
м. Запоріжжя, Україна*

Важливе значення у системі здійснення функцій, засобів та заходів контролю за діяльністю судді відіграє Рада суддів України як вищий орган суддівського самоврядування, що діє в якості виконавчого органу з'їзду суддів України, яка формується з'їздом суддів України із дотриманням визначених законом квот представництва (від місцевих загальних судів – одинадцять суддів; від місцевих адміністративних судів, місцевих господарських судів, від апеляційних судів з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення; від Верховного Суду – по чотири судді від кожної ланки; від апеляційних адміністративних судів та апеляційних господарських судів – по два судді від кожної ланки; а також по одному судді від вищих спеціалізованих судів).

Задля усунення практики формування Ради суддів України за рахунок голів та заступників голів судів стало запровадження законодавчої вимоги щодо неможливості суміщення роботи у Раді суддів з виконанням повноважень в рамках адміністративної посади в суді, членства у Вищій раді правосуддя,

Вищій кваліфікаційній комісії суддів. Рада суддів України наділена опосередкованими функціями впливу на здійснення контрольних засобів та заходів у сфері правосуддя через її здатність впливати на формування організаційної структури Вищої ради правосуддя.

Рада вирішує всі питання внутрішньої діяльності судів, у тому числі щодо: 1) забезпечення організаційної єдності органів судової влади, зміцнення незалежності судів, захист від втручання в їхню діяльність; 2) участі у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів, а також контролю за додержанням установлених нормативів зазначеного забезпечення; 3) погодження призначення суддів на посади в судах загальної юрисдикції, обрання до кваліфікаційних комісій суддів; 4) заохочення суддів та працівників апарату судів; 5) здійснення контролю за організацією діяльності судів та інших структур у системі судової влади.

Здійснюючи свої повноваження, Рада: 1) розробляє та організовує виконання заходів щодо забезпечення незалежності судів і суддів, поліпшення організації діяльності судів; 2) розглядає питання правового і соціального захисту суддів та їхніх сімей; 3) організовує проведення планових та цільових перевірок діяльності судів, Державної судової адміністрації, заслуховує інформацію голів судів і посадових осіб Державної судової адміністрації про їхню діяльність; 4) вирішує питання щодо призначення та звільнення суддів з адміністративних посад у судах у випадках і порядку, передбачених законом; 5) заслуховує звіти про роботу членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; 6) перевіряє звернення громадян та ініціює порушення дисциплінарних проваджень відносно суддів; 7) звертається із пропозиціями щодо вирішення питань діяльності судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування; 8) має право зупиняти рішення рад суддів, що не відповідають Конституції України та закону чи суперечать рішенням з'їзду суддів України; 9) приймає інші рішення з питань, віднесених до повноважень органів суддівського самоврядування [1].

У системі контролю за діяльністю судді важливе значення відіграє Державна судова адміністрація України, яка уповноважена на

встановлення відповідних взаємовідносин з іншими органами державної влади, при цьому такими виступають як відповідні органи судової системи, так і органи інших гілок влади [2, с. 293]. За своїм адміністративно-правовим статусом Державна судова адміністрація визнається як орган державної влади, що діє у сфері судоустрою та правосуддя, що формується суддівською спільнотою, та є підзвітним адміністрації Вищої ради правосуддя.

Голова Державної судової адміністрації України призначається на конкурсній основі Вищою радою правосуддя; так само цей орган компетентний приймати рішення про звільнення відповідного посадовця з займаної посади очільника адміністрації. В регіонах (Автономна республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь) Державна судова адміністрація має територіальні управління, які забезпечують реалізацію управлінських функцій на місцях. Державна судова адміністрація України як суб'єкт контролю в сфері правосуддя, що уповноважена на представництво інтересів судів перед Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України при підготовці бюджету на наступний рік задля задоволення потреб фінансового та матеріального забезпечення діяльності суддів.

Окремі функції контролю у сфері правосуддя виконуються Президентом України (зокрема, у частині формування складу Вищої ради правосуддя, Конституційного Суду України, у процесах призначення на посаду судді тощо).

Так само і Верховна Рада України впливає на обрання третини суддів Конституційного Суду. Інші форми парламентського контролю за діяльністю судді було скасовано внаслідок реформи 2016 року.

До системи суб'єктів із здійснення контролю у сфері правосуддя внаслідок реформи 2016 року було додано громадськість, зокрема таких суб'єктів як Громадська рада доброчесності та Громадська рада міжнародних експертів. Дані утворення є колегіальним органом, основна функція якого полягає у сприянні ВККС встановлювати відповідність судді (кандидата на цю посаду) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання.

Таким чином, формами контролю у сфері правосуддя є: здійснення перевірки діяльності судді; кваліфікаційне оцінювання діяльності судді та кандидатів на посаду суддів; узагальнення практики застосування правообмежувальних заходів та засобів впливу на суддю; експертиза оцінки діяльності судді.

До адміністративно-правових засобів здійснення контролю у сфері правосуддя віднесено: проведення службового розслідування; опитування; оцінка інформації, поданої у деклараціях доброчесності, та інших декларативних документах; тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя, звільнення з посади; застосування інших заходів дисциплінарної відповідальності до судді тощо.

Література:

1. Положення про Раду суддів України: затверджено V з'їздом суддів України від 24 жовтня 2002 р. URL: <https://court.gov.ua/sudova-vlada/969076/56845675667>
2. Кібець В. О. Особливості взаємодії Державної судової адміністрації з іншими органами державної влади. *Форум права*. 2013. № 3. С. 287–294. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2013_3_49